

FSMA_2021_17 dd. 31/08/2021

Feedback statement - VAPZ-fiches

Toepassingsveld:

De pensioeninstellingen die onderworpen zijn aan de Programmawet (I) van 24 december 2002, ook de wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen (WAPZ) genoemd, en haar uitvoeringsbesluiten.

Samenvatting/Doelstelling:

Dit feedback statement bevat een overzicht van de verplichtingen en aanbevelingen van de FSMA op het vlak van de informatie die een pensioeninstelling verschaft via de pensioenfiche aan aangeslotenen van een pensioenovereenkomst in het kader van de WAPZ.

1. Inleiding

De FSMA heeft een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de pensioenfiches verbonden aan een VAPZ-overeenkomst. Het onderzoek ging hierbij niet alleen na of de pensioeninstellingen alle relevante wettelijke voorschriften naleefden, maar probeerde ook een aantal goede en slechte praktijken in kaart te brengen zodat deze gedeeld kunnen worden met de sector.

Het onderzoek focuste zich op de pensioenfiches met betrekking tot de stand van de pensioenrechten op 1 januari 2018. Er werd een steekproef van 188 pensioenfiches onderzocht. Heel wat pensioenfiches uit de steekproef waren evenwel gestoeld op identieke standaardmodellen die de pensioeninstellingen hanteren. In deze gevallen werd slechts één exemplaar in de onderzoeksresultaten opgenomen. Op deze wijze bevat het onderzoeksverslag finaal conclusies gebaseerd op **51 'unieke' modelpensioenfiches**. Deze fiches zaten verspreid over **18 verzekeringsondernemingen** en **3 IBP's**.

Dit document stelt de belangrijkste vaststellingen van voormeld onderzoek voor, evenals alle verplichtingen en aanbevelingen die de FSMA heeft geformuleerd naar aanleiding van het onderzoek. Het **onderzoeksverslag** biedt een ruimere kadering van de bevindingen en de verplichtingen en aanbevelingen. Dit verslag is eveneens terug te vinden op de website van de FSMA.

2. Belangrijkste vaststellingen van het onderzoek

Hieronder worden de voornaamste vaststellingen van het onderzoek per thema weergegeven.

Identificatiegegevens

De eerste stap voor een transparante pensioenfiche is dat een aangeslotene goed moet kunnen begrijpen wat hij in handen krijgt. Hij moet weten dat het een pensioenfiche betreft, wie de fiche heeft opgesteld, voor wie deze bestemd is, op welke datum de informatie betrekking heeft, over welke VAPZ-overeenkomst(en) de fiche precies handelt, enz.

In de regel was dit voor de pensioenfiches uit de steekproef het geval. In een aantal pensioenfiches uit de steekproef, die informatie over meer dan één VAPZ-overeenkomst bundelden, was het evenwel niet altijd duidelijk op te maken welke gegevens bij welke VAPZ-overeenkomst hoorden. Dit is duidelijk een aandachtspunt.

Variabele elementen

De variabele elementen zijn de persoonlijke gegevens waarmee rekening wordt gehouden bij de berekening van de verworven rechten. Deze moeten verplicht worden vermeld in de pensioenfiche.

Keuzemogelijkheden

Sommige VAPZ-overeenkomsten voorzien een keuzemogelijkheid voor de aangeslotene die een impact heeft op de opbouw van het aanvullend pensioen (vb. grootte van de overlijdensdekking, wijze van beheer van de verworven reserves, ...). Indien de aangeslotene ook na zijn initiële keuze nog het recht heeft om deze te wijzigen, gaat het om een variabel element dat een impact heeft op de berekening van de verworven rechten. Het feit zelf dat er een keuzemogelijkheid bestaat en de concreet gemaakte keuze moeten in dat geval dan ook worden opgenomen in de pensioenfiche. Dit gebeurde geregeld niet.

Financiering - de gestorte bijdrage

De meeste onderzochte modelpensioenfiches deelden het **bedrag** van de in het afgelopen jaar gestorte bijdrage(n) mee. Hoewel dit een wettelijk verplichte vermelding betreft, deden 2 van de 21 pensioeninstellingen dit niet in al hun modellen.

De wet bepaalt evenwel dat de bijdrage niet zonder meer vermeld moet worden, maar **opgesplitst per voordeel**. Indien een deel van de gestorte bijdrage m.a.w. niet bestemd is voor pensioenopbouw, maar voor de financiering van een overlijdensdekking of een solidariteitsstelsel, dan moet dit eveneens duidelijk blijken uit de pensioenfiche. Toch hanteerden 3 pensioeninstellingen modelfiches waarop het deel van de bijdrage dat gold als risicopremie voor een overlijdensdekking niet werd aangeduid en vermeldden maar liefst 7 pensioeninstellingen de solidariteitsbijdrage niet.

Kosten

Nagenoeg alle pensioeninstellingen rekenden een bepaalde kost aan op de bijdrage. Ongeveer een derde rekende bijkomend een kost aan op de reserves.

Pensioeninstellingen moeten wettelijk gezien het totaalbedrag van de aangerekende kosten opnemen in hun pensioenfiche. Een kwart van de pensioeninstellingen deed dit nochtans niet in al hun model fiches.

Een derde van de pensioeninstellingen verduidelijkte de kosten meer in detail in de pensioenfiche door deze op te splitsen in de kosten die rechtstreeks op de bijdragen werden aangerekend en de andere kosten. Voor IBP's is het vanaf 2019 verplicht om de kosten uit te splitsen.

Risicodekkingen

Overlijdensdekking

Nagenoeg alle VAPZ-overeenkomsten uit de steekproef voorzagen in een overlijdensdekking. Het bedrag van de prestatie bij overlijden moet een aangeslotene wettelijk gezien terugvinden in zijn pensioenfiche. Slechts bij 1 pensioeninstelling was dit niet het geval. Een aantal pensioeninstellingen omschreven in hun pensioenfiches eveneens wie de begunstigde van de overlijdensdekking is.

Solidariteitsluik

Aan iets meer dan de helft van de VAPZ-overeenkomsten uit de steekproef was een solidariteitsluik gekoppeld. Bij 3 pensioeninstellingen vermeldde de pensioenfiche op geen enkele manier dat er überhaupt een solidariteitsluik was. Bij 9 pensioenfiches werden daarentegen zelfs alle solidariteitsprestaties vermeld waarop de aangeslotene aanspraak kan maken.

Rendement

Gewaarborgd rendement

Hoewel het om een wettelijke verplichting gaat, deelde een vijfde van de 48 pensioenfiches verbonden aan een beheer via tak 21, de *gewaarborgde rentevoet* niet mee.

Indien er *meerdere rentevoeten* gewaarborgd werden in de loop van het voorbije jaar, kan de pensioeninstelling ervoor kiezen om één gewogen gemiddelde mee te delen, dan wel alle gewaarborgde rentevoeten afzonderlijk, gekoppeld aan het deel van de verworven reserve waarvoor de respectievelijke rentevoeten gelden. Een vijfde van de voormelde 48 pensioenfiches hanteerde dergelijk overzicht. De pensioenfiches die één rentevoet vermeldden, vermeldden evenwel meestal niet de gemiddelde rentevoet, maar enkel de gewaarborgde rentevoet die gold voor de meest recente bijdrage. Dit is dan wel de gewaarborgde rentevoet die conform de aangifte-instructies voor DB2P moet worden gerapporteerd aan Sigedis. Deze rentevoet kan echter niet zomaar gebruikt worden in de pensioenfiche indien het afgelopen jaar meerdere gewaarborgde rentevoeten van toepassing waren op de reserves van de aangeslotene.

Heel wat pensioenfiches vermeldden tevens het *bedrag* en de *draagwijdte* van het tarifaire rendement dat zij het afgelopen jaar aan de aangeslotene hadden toegekend, hoewel deze elementen niet verplicht zijn.

Winstdeelneming

In tegenstelling tot wat het geval is bij het tarifaire rendement, vereist de wet hier niet dat het percentage aan winstdeelneming wordt meegedeeld, maar wel het exacte bedrag dat werd toegekend voor het afgelopen jaar. In 5 pensioenfiches was dit bedrag evenwel niet terug te vinden.

De pensioenfiche moet eveneens duidelijk maken in welke mate de voordelen als gevolg van de winstdeelneming zijn toegenomen. In een VAPZ-context gaat het voornamelijk om het deel van de verworven prestaties dat werd opgebouwd met de winstdeelneming van het afgelopen jaar. Nochtans gaven amper 3 pensioenfiches dit aan.

26 pensioenfiches vermeldden niet alleen het bedrag maar ook het percentage van de winstdeelneming. Wettelijk gezien is dit niet verplicht, maar als men dit toch doet, moet de fiche wel verplicht duidelijk maken op welke elementen dit percentage betrekking heeft. Meer dan de helft van de 26 voormelde fiches deed dit niet op afdoende wijze.

Toegekend rendement

Hoewel het niet om een wettelijke verplichting gaat, vermeldde een kleine helft van de pensioenfiches toch het toegekende rendement als totaalbedrag en/of als een totaal rendementspercentage.

Het resultaat: de verworven reserve, de verworven prestatie en het uiteindelijke aanvullend pensioen van de aangeslotene

Verworven reserves

Jaarlijks moet de pensioeninstelling de aangeslotene over het bedrag van diens verworven reserve informeren via de pensioenfiche. Deze fiche moet eveneens het bedrag van de verworven reserve van het voorgaande jaar hernemen, zodat de aangeslotene zicht heeft op de evolutie van zijn verworven reserve. Eén pensioenfiche vermeldde geen verworven reserves. 4 andere pensioenfiches lieten na om de verworven reserve van het vorige jaar mee te delen.

Het (geprojecteerd aanvullend) pensioen

De pensioenfiche moet de aangeslotene een idee geven van het aanvullend pensioen dat hij op de pensioenleeftijd mag verwachten. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de verworven prestatie en de verwachte prestatie:

- De **verworven prestatie** geeft het bedrag weer waarop de aangeslotene desgevallend (minimaal) aanspraak zal kunnen maken bij het bereiken van de pensioenleeftijd, wanneer hij geen enkele bijdrage meer zou storten. In het kader van een VAPZ-overeenkomst, kan men de verworven prestatie enkel berekenen indien de pensioeninstelling een bepaald rendement waarborgt tot aan de pensioenleeftijd.

Maar liefst 25 (van de 48) pensioenfiches gekoppeld aan beheer in tak 21 vermeldden geen verworven prestatie.

- De **verwachte prestatie** is een inschatting van het bedrag dat de aangeslotene zou kunnen verwachten op de pensioenleeftijd, indien tot dan jaarlijks dezelfde bijdrage wordt gestort als deze van het afgelopen jaar. De pensioeninstelling moet er expliciet op wijzen dat het een raming betreft en geen recht. In tegenstelling tot de verworven prestatie moet de verwachte prestatie altijd worden vermeld, ongeacht of de pensioeninstelling al dan niet een rendement waarborgt tot op de pensioenleeftijd.

De verwachte prestatie werd in de regel opgenomen in de pensioenfiche. Slechts bij 3 pensioeninstellingen waren er modelfiches zonder dit bedrag.

Bij 4 pensioenfiches die wel het geraamd bedrag vermeldden, bleek onvoldoende duidelijk dat het een raming betrof.

De waarborg bedoeld in artikel 47, tweede lid van de WAPZ (de zogenaamde '0%-garantie')

De WAPZ voorziet in een ondergrens voor de verworven reserve bij overdracht of uitbetaling: deze moet op dat moment tenminste gelijk zijn aan het deel van de gestorte bijdragen dat niet werd aangewend voor de overlijdensdekking of, desgevallend, het solidariteitsluik (ook de '0%-garantie' genoemd).

Het *bedrag van de '0%-garantie'* moet enkel worden vermeld wanneer dit bedrag hoger ligt dan het bedrag van de verworven reserve.

Het *actuele financieringsniveau* van de '0%-garantie', zijnde de verhouding tussen het bedrag op de individuele rekening van een aangeslotene en het bedrag waar hij/zij op grond van de '0%-garantie' recht op heeft, moet echter wel hoe dan ook op de pensioenfiche worden vermeld, ook indien de '0%-garantie' volledig gefinancierd is. In dit laatste geval kan de pensioeninstelling er ook voor opteren om enkel het feit van volledige financiering te vermelden. Ruim een kwart van de modelpensioenfiches vermeldt dit gegeven echter niet.

Bijkomende informatie bekomen

DB2P

De pensioenfiche moet vermelden dat de aangeslotene de gegevens betreffende zijn aanvullend(e) pensioen(en) kan raadplegen in DB2P. Nochtans deden 4 van de 51 onderzochte pensioenfiches dit niet. Heel wat fiches verwezen naar www.mypension.be, waardoor de aangeslotene onmiddellijk de weg kon vinden naar de juiste website.

Contactgegevens

Hoewel het geen wettelijke verplichting is, vermeldden nagenoeg alle modelpensioenfiches een telefoonnummer en/of mailadres waarop de aangeslotene met zijn vragen en klachten terecht kan. Dit is het volgens de FSMA erg nuttig.

Redactie van de pensioenfiche

Twee delen

De pensioenfiche moet verplicht uit twee delen bestaan, waarbij het eerste deel enkel de kerncijfers van de verworven rechten, de verwachte prestatie en de prestatie bij overlijden mag bevatten. Het tweede deel mag vrij ingevuld worden, al moeten ook hier minimaal een aantal wettelijk bepaalde elementen en vermeldingen in worden opgenomen. Heel wat

modelpensioenfiches uit de steekproef hielden geen of onvoldoende rekening met deze wettelijk verplichte opdeling.

Eén pensioenfiche voor meerdere pensioenovereenkomsten

Een aantal pensioeninstellingen hanteerde één pensioenfiche voor meerdere pensioenovereenkomsten. De FSMA heeft hier geen bezwaar tegen voor zover in deze pensioenfiche alle wettelijk vereiste gegevens duidelijk worden onderscheiden per pensioenovereenkomst. Dit bleek bij een aantal pensioenfiches uit de steekproef niet het geval te zijn.

'Lopende rekening'

Een aantal onderzochte pensioenfiches hield zich inhoudelijk aan het strikte wettelijke minimum en gaf enkel de vereiste bedragen en percentages mee, zonder met deze gegevens duidelijk de evolutie van de verworven reserve over het afgelopen jaar te kaderen.

De meeste pensioenfiches gaven echter wel degelijk een bijkomend inzicht in de evolutie door te werken met een 'lopende rekening'. Vertrekkend vanuit de verworven reserve van het voorgaande jaar vermeldden deze pensioenfiches in detail de bijdragen, de kosten, de afgehouden premies voor risicodekkingen en het toegekende rendement om zo tot het bedrag van de verworven reserve van het huidige jaar te komen. De FSMA vindt dit een zeer transparante werkwijze die de aangeslotenen op een bevattelijke en beknopte manier een correct inzicht kan bieden over heel wat van de in dit onderzoek besproken elementen.

Jargon

Heel wat pensioenfiches waren doorspekt met pensioen- en verzekeringsjargon. Dit jargon werd bovendien zelden afdoende gekaderd.

Vormgeving

De kwaliteit van een aantal pensioenfiches uit de steekproef had gevoelig te lijden onder een slechte vormgeving. Door het gehanteerde lettertype en/of gebrek aan interlinies nodigden zij nog weinig uit tot lezen. Ook werden enkele pensioenfiches verwarrend of helemaal niet van titels voorzien.

Juiste hoeveelheid informatie

In heel wat van de onderzochte pensioenfiches ontbraken inhoudelijk één of meerdere elementen en/of was er onvoldoende kadering van de wettelijk voorgeschreven inhoud.

Anderzijds bevatten sommige pensioenfiches overbodige informatie. Zo bevatte een pensioenfiche een volledige tabel met de premievoeten overlijden (voor de leeftijden van 6 t.e.m. 85 jaar) die voor een gemiddelde aangeslotene wellicht onbegrijpelijk is.

Ook nutteloze herhaling van informatie draagt weinig bij aan de transparantie. In het slechtste geval zorgt dit zelfs voor verwarring.

De hierboven vermelde bevindingen tonen aan dat er nog de nodige ruimte voor verbetering was. Met het oog hierop, formuleerde de FSMA een aantal verplichtingen en aanbevelingen. Deze worden in het volgende hoofdstuk gebundeld.

3. Overzicht van de verplichtingen en aanbevelingen van de FSMA

Voor een goed begrip wordt herhaald dat de FSMA een **verplichting** formuleert wanneer er een expliciete wettelijke grondslag voorhanden is en het m.a.w. gaat om een absoluut vereiste. Wanneer het om een goede praktijk gaat waarvoor geen expliciete wettelijke grondslag bestaat, formuleert de FSMA deze als een **aanbeveling**. Het spreekt voor zich dat de FSMA er sterk op aandringt dat pensioeninstellingen niet alleen de verplichtingen, maar ook de aanbevelingen zo goed als mogelijk volgen

De WAPZ vereist dat de pensioenfiche bestaat uit twee delen. Een eerste deel bevat een limitatief aantal kerngegevens. Het tweede deel kan, op een beperkt aantal verplicht op te nemen gegevens na, vrij worden ingevuld door de pensioeninstelling. Allereerst worden uiteraard best de identificatiegegevens van de VAPZ-overeenkomst waarover het gaat meegedeeld.

In het overzicht hieronder worden de verplichtingen in het **vet** weergegeven.

Identificatiegegevens

Identificatiegegevens

- **de naam, de woonplaats en het rijksregisternummer van de aangeslotene** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen (Artikel 96/6, §3, 2° WIBP));
- **de identificatie van de VAPZ-overeenkomst (een uniek kenteken en de aard van de VAPZ-overeenkomst)** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/6, §3, 2° WIBP);
- **de pensioenleeftijd** (altijd een verplichting voor IBP's, enkel een verplichting voor verzekeringsondernemingen indien er verworven prestaties berekend kunnen worden (zie verder) (Artikel 96/6, §3, 2° WIBP));
- de vermelding dat 'de pensioenleeftijd' niet noodzakelijk de leeftijd is waarop het aanvullend pensioen ook daadwerkelijk kan worden uitbetaald;
- **de naam en het adres van de pensioeninstelling** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/6, §3, 3° WIBP);
- het KBO-nummer van de pensioeninstelling.

Deel 1 van de pensioenfiche

Hieronder worden de verplichtingen en aanbevelingen van de FSMA met betrekking tot deel 1 van de pensioenfiche hernoemen.

Verworven reserves en prestaties

- **de verworven reserve op 1 januari van het betrokken jaar** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 1. van de WAPZ);
- **de verworven prestatie op 1 januari van het betrokken jaar, voor zover berekenbaar** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 2. van de WAPZ);

- **de leeftijd waarop de verworven prestaties verschuldigd zijn, d.w.z 'de pensioenleeftijd' zoals bepaald in de VAPZ-overeenkomst** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 2. van de WAPZ);
- De vermelding dat 'de pensioenleeftijd' niet noodzakelijk de leeftijd is waarop het aanvullend pensioen ook daadwerkelijk kan worden uitbetaald.

Verwachte prestatie

- **de verwachte prestatie op 1 januari van het betrokken jaar** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 3. van de WAPZ);
- **de vermelding dat de verwachte prestatie een raming is die geen kennisgeving van een recht op een aanvullend pensioen inhoudt** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 3. van de WAPZ);
- **de verduidelijking dat de verwachte prestatie een projectie van het aanvullend pensioen is in de veronderstelling dat de aangeslotene, respectievelijk het RIZIV, bijdragen betaalt tot aan de pensioenleeftijd en deze bijdragen gelijk zijn aan die betaald in het vorige jaar** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 3. van de WAPZ en artikel 4, tweede lid KB WAPZ);

Dekkingen bij overlijden en daaraan verbonden premies

- **de prestatie bij overlijden van de aangeslotene** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 4. van de WAPZ);

Artikel 47, tweede lid van de WAPZ: de zgn. '0%-garantie'

- **Het bedrag van de waarborg bedoeld in artikel 47, tweede lid van de WAPZ, indien dit hoger ligt dan het bedrag van de verworven reserve** (artikel 48, §1, eerste lid, 1°, 1. van de WAPZ);

Deel 2 van de pensioenfiche

Hieronder worden de verplichtingen en aanbevelingen van de FSMA met betrekking tot deel 2 van de pensioenfiche hernoemen.

Variabele elementen

- **De variabele elementen die men nodig heeft om de verworven reserve (en desgevallend de verworven prestatie) correct te berekenen** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 3 van de WAPZ). Het betreft ondermeer het feit zelf dat er een keuzemogelijkheid bestaat voor de aangeslotene en de concreet gemaakte keuze (voor zover er een impact is op de pensioenopbouw en de aangeslotene het recht heeft om deze keuze(s) nog te wijzigen), evenals persoonsgegevens die een impact hebben op de verworven rechten;
- Het referentie-inkomen van de aangeslotene;

Detail verworven rechten

- **Het deel van de verworven prestaties dat werd opgebouwd met de winstdeelname van het afgelopen jaar** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 5. van de WAPZ, *juncto* artikel 9, 2° van het KB WAPZ) (bij tak 21);

- **De verhoging van de overlijdensdekking ten gevolge van een winstdeelname** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 5. van de WAPZ, *juncto* artikel 9, 2° van het KB WAPZ) (bij tak 21);
- Het bedrag van de verworven reserve en van de verworven prestaties dat reeds werd aangewend in het kader van vastgoedfinanciering;

Verwachte prestatie

- **voor IBP's: een meest realistisch scenario en een ongunstig scenario, rekening houdend met de specifieke aard van de VAPZ-overeenkomst, indien zij pensioenprojecties in hun pensioenfiche opnemen die worden uitgevoerd op basis van economische scenario's** (artikel 96/6, §3, 5° van de WIBP).
- de parameters en hypothesen die werden gebruikt voor de berekening van de verwachte prestatie (o.a. wat betreft het gehanteerde rendement);

Evolutie van de verworven reserve

- Een beschrijving van de evolutie van de verworven reserves, vertrekkende vanuit de verworven reserves van het vorige jaar, met een overzicht van de gestorte bijdragen, de aangerekende kosten en het toegekende rendement;
  1. De **verworven reserve op 1 januari van het jaar voordien** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 2. van de WAPZ) (en bij beheer via een tak 23 product: het daarmee corresponderend aantal deelbewijzen in de achterliggende beleggingsfondsen, de eenheidswaarde van deze deelbewijzen en de namen van de achterliggende beleggingsfondsen);
  2. Een berekening van het nettobedrag dat werd toegekend aan de zelfstandige over het afgelopen jaar, bestaande uit:
    - i. Het **bedrag van de gestorte bijdragen voor het afgelopen jaar, opgesplitst per voordeel** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 4. van de WAPZ; artikel 96/6, §3, 7° van de WIBP). Indien een deel van de bijdrage m.a.w. niet bestemd is voor pensioenopbouw maar voor een overlijdensdekking of een solidariteitsstelsel, dan moet dit eveneens duidelijk blijken uit de pensioenfiche (zie punt ii).
    - ii. **Het bedrag aan premies voor risicodekkingen (desgevallend dus eveneens voor het solidariteitsluik) dat in mindering werd gebracht van de gestorte bijdrage** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 4. van de WAPZ; zie ook i.);
    - iii. Het tijdstip waarop de bijdrage werd gestort
    - iv. **Kosten:**
      - **Verzekeringsondernemingen: Het bedrag en percentage van de kosten die in het voorbije boekjaar ten laste werden gelegd van de aangeslotene** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 6. van de WAPZ);

- **IBP's: Het uitgesplitst bedrag en percentage van de kosten die in het voorbije boekjaar ten laste werden gelegd van de aangeslotene** (artikel 96/6, §3, 8° van de WIBP);
- v. Een berekening van het percentage en het daarmee overeenstemmende bedrag van het rendement dat werd toegekend aan de aangeslotene over het afgelopen jaar. In het geval van een tak 21 verzekering bijkomend een detail van het toegekende rendement bestaande uit:
  - i. **het percentage en het daarmee overeenstemmende bedrag van het *gewaarborgde tarifaire rendement*; desgevallend, indien er meerdere rentevoeten gewaarborgd worden,**
    - a. **in functie van een lijst van alle gewaarborgde intrestvoeten, ondubbelzinnig gelinkt aan het deel van de verworven reserve waarvoor ze gelden, dan wel**
    - b. **als gemiddelde van de verschillende gewaarborgde rentevoeten; gewogen in functie van de reserveschijf waarop zij respectievelijk betrekking hebben** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 7. van de WAPZ en artikel 96/6, §3, 4° van de WIBP);

De FSMA beveelt in dit kader aan om in de aangifte-instructies voor DB2P op te nemen dat een overzicht moet worden gerapporteerd van de gewaarborgde rentevoeten met een duidelijke aanduiding van de reserveschijven waarvoor ze gelden, indien het afgelopen jaar meer dan één rentevoet werd gewaarborgd.
  - ii. Verduidelijking van de draagwijdte van het door de pensioeninstelling *gewaarborgde tarifaire rendement*;
  - iii. **Het bedrag van de toegekende *winstdeelname*, dan wel het feit dat er geen *winstdeelname* werd toegekend** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 5. van de WAPZ *juncto* artikel 9, 1° van het KB WAPZ);
  - iv. **het percentage van de toegekende *winstdeelname* en de verduidelijking op welk deel van de reserves dat percentage / die percentages van toepassing is/zijn** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 5. van de WAPZ *juncto* artikel 9, 3° van het KB WAPZ).
- vi. Het percentage en het daarmee overeenstemmende nettobedrag dat als rendement werd toegekend aan de aangeslotene over het afgelopen jaar (saldo van de posten i t.e.m. v);

3. De verworven reserve op 1 januari van het betrokken jaar (en bij een tak 23 verzekering het daarmee corresponderend aantal deelbewijzen in de achterliggende beleggingsfondsen).

Risicodekkings en daaraan verbonden premies

- de concrete prestaties van het solidariteitsluik
- de begunstigingsvolgorde/de aangeduide begunstigde van de overlijdensdekking en, desgevallend, de mogelijkheid om deze te wijzigen of een verwijzing naar de VAPZ-overeenkomst hiervoor;

'0%-garantie'

- **Het financieringsniveau van de waarborg bedoeld in artikel 47, tweede lid van de WAPZ (de zogenaamde '0%-garantie') op 1 januari van het betrokken jaar met korte kadering** (artikel 48, §1, eerste lid, 2°, 1. van de WAPZ; artikel 96/6, §3, 4° van de WAPZ);

Fiscaliteit

- De waarschuwing dat het aanvullend pensioen bij uitkering nog; onderhevig zal zijn aan belastingen;

Doorverwijzing

- **Dat de zelfstandige de gegevens betreffende zijn aanvullend pensioen kan raadplegen via www.mypension.be** (artikel 48, §1, tweede lid van de WAPZ);
- Bij wie de zelfstandige terecht kan indien hij vragen of klachten heeft.
- **Waar en hoe de aangeslotene aanvullende informatie kan krijgen over**
  - de opties waarover hij beschikt in het kader van zijn VAPZ-overeenkomst (risicodekkings, beleggingsprofielen, ...)
  - de in de jaarrekeningen en jaarverslagen vermelde informatie alsook de in de verklaring inzake beleggingsbeginselen vermelde informatie;
  - indien van toepassing, informatie over de gehanteerde hypothesen voor in renten uitgedrukte bedragen, met name over het percentage van de rente, het soort aanbieder en de duur van de rente;(verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekerings-ondernemingen; artikel 96/6, §3, 10° van de WIBP).

De redactie van de pensioenfiche

Redactionele verplichtingen en aanbevelingen

Hieronder worden de verplichtingen en de aanbevelingen van de FSMA met betrekking tot de redactie van de pensioenfiche hernomen. De verplichtingen zijn in het **vet** weergegeven.

- **De pensioenfiche moet de door de WAPZ opgelegde redactie in twee delen met een welomschreven inhoud respecteren** (artikel 48, §1, eerste lid van de WAPZ).

- **Indien één pensioenfiche wordt gehanteerd voor meerdere VAPZ-overeenkomsten, moet de aangeslotene duidelijk worden geïnformeerd over alle vereiste gegevens voor elk van zijn VAPZ-overeenkomsten. De pensioenfiche moet hierbij duidelijk weergeven welke gegevens bij welke VAPZ-overeenkomst horen (artikel 48 WAPZ).**
- De FSMA beveelt aan om de aangroei van de verworven reserve in de pensioenfiche te kaderen via een 'lopende rekening' waarin alle bijdragen, kosten, risicopremies en rendementen vervat zitten.
- **De pensioenfiche moet (verzekeringstechnisch) jargon vermijden en een eenduidige terminologie en uitleg hanteren die is afgestemd op het doelpubliek** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/2 WIBP).
- De FSMA beveelt aan om de belangrijkste termen uit de WAPZ (zoals verworven reserve en verworven prestatie) in de pensioenfiche te vermelden, zij het met voldoende omkadering. Voor zover de pensioenfiche gebruik maakt van een eigen, vereenvoudigde, terminologie verdient het aanbeveling om in de toelichting naar de wettelijke termen te verwijzen. Voor een vereenvoudigde terminologie kan in het bijzonder gedacht worden aan deze gehanteerd in MyPension.
- **De pensioeninstelling moet de nodige aandacht besteden aan de vormgeving en opbouw van de pensioenfiche om deze zo toegankelijk mogelijk te maken voor de aangeslotenen** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/2 WIBP).
- **De pensioenfiche moet alle wettelijk voorgeschreven informatie bevatten** (artikel 48, §1 van de WAPZ) **en voldoende verduidelijken** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/2 WIBP).
- **De pensioenfiche moet logisch gestructureerd zijn en mag geen nutteloze herhalingen bevatten** (verplichting voor IBP's, aanbeveling voor verzekeringsondernemingen; Artikel 96/2 WIBP).

EIOPA-rapporten

Het staat pensioeninstellingen uiteraard vrij hoe zij voorgaande verplichtingen en aanbevelingen concreet vertalen in hun pensioenfiches, opdat deze voor hun aangeslotenen optimaal te begrijpen zouden zijn.

*2 EIOPA-rapporten
m.b.t. de
pensioenfiche*

Dit belet niet dat heel wat nuttige inspiratie voor de opmaak van een transparante pensioenfiche kan worden gevonden in de 2 EIOPA-rapporten over pensioenfiches, die werden opgesteld ter begeleiding van de implementatie van IORP II:

- [Implementation of IORP II: Report on the Pension Benefit Statement: guidance and principles based on current practices](#)
- [EIOPA Report on the IORP II Pension Benefit Statement Designs](#)

Uiteraard moet men hierbij wel steeds de bijzonderheden van de concrete VAPZ-overeenkomst evenals de Belgische context (de verplichte limitatieve inhoud van deel 1, de '0%-garantie', enz.) in het achterhoofd houden.